

Fri fiskvandring i våra vatten

Länsstyrelsen Norrbottens län | 010-225 54 50 | norrbotten@lansstyrelsen.se

Projekt-id: BD010

Mindre damm i Råneälvens avrinningsområde. Foto: Länsstyrelsen i Norrbottens län.

Länsstyrelserna

Projektområde

Norrbotten har cirka 20 huvudavrinningsområden som sträcker sig från Torneälven ner till gränsen mot Västerbotten. Där delar vi några huvudavrinningsområden med vårt grannlän. I Norrbotten finns tre av fyra nationalälvar, Torne-, Kalix- och Pite älvar vilka är skyddade från vattenkraftsutbyggnad. Många av vattendragen och sjöarna i Norrbotten är skyddade enligt EU:s art- och habitatdirektiv och är Natura 2000-områden. Små kustmynnande vattendrag är viktiga för rekrytering av fisk längs kusten. I Norrbotten finns vattenmiljöer med höga naturvärden.

Orsak till åtgärder

I jämförelse med både övriga Sverige och Europa har Norrbotten stora vattenresurser av god kvalitet. Men helt opåverkat av mänskliga aktiviteter är vattnet inte utan det finns flera problem, bland annat fysiska förändringar. Många vattendrag är påverkade av forna tiders rensningar och dammbyggen för flottning. Även om det inte bedrivs flottning i dag utgör dessa modifieringar i vattendragen och sjöarna fortfarande stora miljöproblem. När flottningen avslutades byggdes vägnätet ut och i och med det byggdes många broar och vägtrummor. Dessa väg-vattenpassager kan skapa vandringshinder för vattenlevande djur.

Länsstyrelsen i Norrbotten har under mer än 15 års tid kartlagt vart vandringshinder finns i länet. Vi har identifierat mer än 1000 dammar varav cirka hälften är vandringshinder och vi har inventerat över 5000 väg-vattenpassager där en tredjedel är vandringshinder. Dessa vandringshinder står för en betydande del av den nedklassning av vattenförekomster som gjorts i vattenförvaltningen inom ramen för EU:s vattendirektiv.

Länsstyrelsen har tagit fram drygt cirka 60 prioriterade vandringshinder. Vi har valt ut dem som ger mest ekologisk nytta att åtgärda, till exempel om det är flodpärlmusslor i systemet, om det är Natura 2000-område eller om det gjorts andra åtgärder i närheten av hindren.

Vad vi vill förbättra

Projektets mål är att ta bort cirka 60 vandringshinder i Norrbotten och därmed förbättra konnektiviteten i flera vattendrag. Vi hoppas förbättra livsvillkoren för Natura 2000-arterna flodpärlmussla, utter, lax och stensimpa samt gynna havsöring. Öringen är viktig för flodpärlmusslan i en del av dess livscykel. För att få reproducerande bestånd behövs ung öring som flodpärlmusslelarverna kan använda som värddjur. Även andra

djur och växter som lever i systemen kommer att gynnas av våra åtgärder.

Vi förväntar oss att cirka 60 vandringshinder kommer att åtgärdats vid projektets slut och att konnektiviteten i vattendragen förbättras. De hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna ska uppnå minst god status. Vi vill säkerställa att vandringsbarheten för fisk och andra vattenlevande djur är god förbi dammrester och vägtrummor.

Planerade åtgärder och aktiviteter

Innan åtgärderna görs kommer vi att ha ett samråd med Länsstyrelsens kulturexperter. Vi kommer också att ta in markägarnas medgivande för att göra dessa åtgärder. Några av objekten kan tas bort genom att använda den så kallade undantagsregeln i miljöbalken enligt Kapitel 11 §12. Flera av objekten kommer att anmälas som vattenverksamhet till Länsstyrelsen och några objekt kommer att ansökas om dom i mark- och miljödomstolen. Hur komplicerad åtgärden är, ägarförhållandena samt vandringshindrets placering avgör vilken juridisk väg som ska tas. Borttagande av vandringshinder kan ske på olika sätt. Är det en damm kan hela eller delar av dammen rivas. Är hindret en väg-vattenpassage kommer denna att bytas ut till en passage som inte utgör vandringshinder. Åtgärderna kommer att göras på liknande sätt som gjorts inom LIFE-projekten ReMiBar och ReBorN.

Planerad uppföljning

De vattenförekomster som har åtgärdsobjekt kommer att klassas om och om det inte är något annan faktor som drar ner statusen kommer den att höjas till hög eller god status.

I samverkan med

Havs- och vattenmyndigheten.

Länkar

[ReBorNs hemsida](#)

[ReMiBars hemsida](#)

Länsstyrelserna

www.lansstyrelsen.se